

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2025-04-30

Ärendenummer
NV-25-002870

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Boverkets rapport Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn (2024:25) – dnr LI2024/02351

Sammanfattning

Naturvårdsverket ser positivt på inriktningen i Boverkets förslag och bedömer att flera av förslagen har potential att bidra till en mer cirkulär byggbransch. Vi ser även positivt på en utökad samverkan mellan Boverket och Naturvårdsverket gällande information och vägledning.

Naturvårdsverket konstaterar att det finns flera hinder som lyfts i redovisningen som inte hanteras genom åtgärdsförslagen.

Naturvårdsverket ser generellt positivt på ambitionen i de digitaliseringsförslag som lämnas i rapporten men finner inte förslagen tillräckligt detaljerade för att vi ska kunna ta ställning till dem. Vi avstyrker förslaget om digitalisering som stöd för miljöbalkstillsyn (C1) då vi bedömer att det är mer lämpligt att det arbete som beskrivs görs inom ramen för projektet Renare avfall inom eSam.

Vi ser behov av att göra ett par förtydliganden gällande några av skrivningarna i rapporten. Det gäller dels en hänvisning till avfallshierarkin, dels Boverkets beskrivning av den befintliga avfallsstatistiken.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Övergripande synpunkter

Naturvårdsverket ser positivt på inriktningen i de förslag som Boverket presenterar i rapporten och bedömer att flera av förslagen har potential att bidra till en mer cirkulär byggbransch.

Naturvårdsverket konstaterar att redovisningen belyser flera hinder för sektorns omställning som inte hanteras genom något av åtgärdsförslagen. I rapporten beskrivs till exempel hinder som kopplar till befintliga styrmedel såsom moms, ROT och utrangeringsavdrag. Naturvårdsverket hade gärna sett förslag till lösningar även för dessa hinder.

Naturvårdsverket ser positivt på en utökad samverkan mellan Boverket och Naturvårdsverket gällande utveckling av information och vägledning för omställning till en cirkulär ekonomi inom bygg- och fastighetssektorn.

Kapitel 3 Hur ett cirkulärt byggande kan främjas

I avsnittet ”Utformning och design för att underlätta framtida återbruk” nämns digital loggbok som ett exempel på verktyg som kan användas för att underlätta återbruk av byggprodukter. Digital loggbok tas även upp i digitaliseringsförslaget i kapitel 6. Naturvårdsverket är positivt till att digital loggbok lyfts i redovisningen då vi bedömer att det kan utgöra ett viktigt styrmedel för en mer cirkulär ekonomi. Användandet av digitala loggböcker underlättar bedömningar av vad som kan återanvändas och för att planera för det avfall som kommer att uppstå vid framtida underhåll, renovering eller rivning. Att ha tillgång till uppgifter om inbyggda material och produkter i en digital loggbok innebär även en fördel vid värdering av fastigheten vid en försäljning.

I avsnittet ”Ett utökat producentansvar kan främja cirkularitet” nämns att efterfrågan på återvunnen byggplast skulle kunna åstadkommas genom en kvotplikt. Naturvårdsverket ser positivt på kvotplikter för utvalda byggprodukter, och instämmer i att kvotplikter eller prispremier bör regleras i EU-lagstiftningen. Frågan bör till exempel drivas i arbetet med delegerade akter och harmoniserade standarder kopplade till Byggproduktförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011).

Kapitel 4 Kan PBL vara ett verktyg för cirkularitet?

I avsnittet ”Cirkularitet som ett övergripande begrepp i PBL?” hänvisar Boverket till avfallshierarkin och skriver bland annat att materialåtervinning nämns före avlägsnande och säker hantering av farliga ämnen. Naturvårdsverket vill förtydliga att en bedömning kring ett eventuellt avlägsnande och säker hantering av farliga ämnen ska göras i samtliga steg i avfallshierarkin. Det vill säga ur perspektivet farliga ämnen ska ett alternativ så högt upp i avfallshierarkin som möjligt väljas, så länge det går att samtidigt säkerställa att farliga ämnen som inte är tillåtna eller säkra att använda i nya produkter avskiljs.

Kapitel 6 Digitaliseringsförslag

Naturvårdsverket ser generellt positivt på ambitionen i de digitaliseringsförslag som lämnas i rapporten, men finner inte förslagen tillräckligt detaljerade för att vi ska kunna ta ställning till dem. Vi konstaterar även att det hade varit önskvärt med en mer utvecklad konsekvensutredning.

I likhet med Boverket ser vi en potential i en utökad och myndighetsöverskridande digitalisering på det cirkulära området som vi menar på sikt kan förbättra förutsättningarna för effektivare tillsyn. Naturvårdsverket är också positivt till lösningar som bidrar till att verksamhetsutövare endast behöver lämna uppgifter till myndigheter en gång.

Vi konstaterar att Boverkets förslag är formulerat som ett uppdrag om att genomföra ett antal insatser. Om ett sådant uppdrag kommer till stånd så bedömer vi att uppdraget även bör innefatta att undersöka förutsättningarna för genomförandet närmare. I ett sådant arbete bör även Naturvårdsverket vara involverade i den utsträckning som våra ansvarsområden berörs.

Naturvårdsverket avstyrker förslaget C1 såsom det är beskrivet i redovisningen. Vi bedömer att det arbete som beskrivs hanteras bättre inom det befintliga,

myndighetsgemensamma projektet Renare avfall inom eSam. Projektet har som delmål att i högre grad automatisera tillsynen av avfallsflöden och är inte beroende av att gemensamma datamiljöer skapas.

I förslag C2 samt C4 föreslås att Naturvårdsverket är delaktiga i genomförandet. Då det inte beskrivits närmare vilken roll myndigheten skulle ha i detta eller varför vår medverkan behövs har vi svårt att ta ställning till dessa förslag i nuläget.

Kapitel 7 Indikatorer

Naturvårdsverket är positivt till de fem indikatorer som föreslås. Vi bedömer att de föreslagna indikatorerna ger en god överblick över hur resurseffektiv materialanvändningen och utnyttjandet av befintliga byggnader är. Därmed kan de föreslagna indikatorerna bidra till att följa utvecklingen mot en mer cirkulär ekonomi i byggsektorn. Förbättrad kunskap och uppföljning av flöden kan leda till att ytterligare styrmedel för mer effektivt utnyttjande av material och ökad resurseffektivitet blir mer verkningsfulla. Naturvårdsverket vill dessutom belysa att Europeiska miljöbyrån arbetar med att ta fram en metodik för beräkning av ackumulerat inbyggt material i samhället. På sikt ser vi att en sådan indikator vore önskvärd som komplement för att få en mer holistisk bild av materialanvändningen inom bygg- och fastighetssektorn.

Indikatorer och statistik som används idag

Naturvårdsverket bedömer att avsnittet ”Bristar med dagens statistik” innehåller vissa smärre felaktigheter, samt att det finns formuleringar som skulle behöva förtydligas för att undvika missförstånd.

Naturvårdsverket välkomnar ansatsen att genom åtgärder för mer omfattande statistik skapa förutsättningar att tillgodose användarbehov. Däremot uppfattar vi den generella beskrivningen om att den befintliga avfallsstatistiken har flera brister som missvisande. Utifrån de ändamål och användarbehov som dagens statistik om bygg- och rivningsavfall syftar att tillgodose bedömer Naturvårdsverket att den statistik som produceras är ändamålsenlig i den bemärkelsen att den tillgodoser flera viktiga informationsbehov. Kvaliteten på en viss statistikprodukt bör alltid bedömas i relation till statistikens ändamål, där statistik användarnas behov är centralt. Användare av den svenska avfallsstatistiken är exempelvis Naturvårdsverket och regeringen. Statistiken används bland annat för att förse regeringen med underlag och för att följa upp etappmålet om bygg- och rivningsavfall. Dessutom används statistiken för internationell rapportering enligt EU:s avfallsstatistikförordning och olika EU-direktiv. Ovan angivna användarbehov uppfylls i dag av den avfallsstatistik som publiceras. Resonemanget ovan innebär inte att den avfallsstatistik som produceras beträffande bygg- och rivningsavfall är fri från kvalitetsbrister. Det är uppenbart att Boverket har identifierat användarbehov som går utöver den statistik om bygg- och rivningsavfall som idag publiceras inom ramen för Naturvårdsverkets statistikansvar.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Kuylensstierna efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Kerstin Åstrand och handläggarna Ida Björkefall, Kenneth Pettersson, Åsa Stenmark, Lars Viklund, Marcus Wisting och Sara Nilsson.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Johan Kuylenstierna

Marie Uhrwing

Kopia till:

li.bb@regeringskansliet.se

kn.registrator@regeringskansliet.se